

Cymorth Llety a Theithio i Seneddwyr Crynodeb gweithredol

Rhagfyr 2023

Mae rôl seneddwr yn unigryw gan ei bod yn aml yn gofyn i'r Aelodau dreulio rhan o'u hwythnos i ffwrdd o'u prif gartref. Fel y cyfryw mae llawer o ddeddfwrfeydd yn gwneud darpariaeth i'r Aelodau hawlio costau llety sy'n agos at y senedd ei hun. Yn gyffredinol, mae costau teithio i'r Aelodau hefyd yn cael eu talu, ar gyfer teithiau i'r senedd ac o fewn etholaethau.

Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ar sut mae'r darpariaethau hyn yn cael eu cynllunio a'u gweithredu ar draws nifer o ddeddfwrfeydd yn y DU ac yn rhyngwladol. Mae cymharu gwerth ariannol cymorth o'r fath yn uniongyrchol yn heriol, gan y bydd pob senedd yn gwneud penderfyniadau sy'n ymwneud â'r cyd-destun economaidd y maent yn gweithredu ynddo. Fodd bynnag, gall y gymhariaeth hon gefnogi trafodaethau ynghylch y model cymorth y gallai fod ei angen ar Aelodau o'r Senedd yn y Seithfed Senedd a'r egwyddorion ar gyfer cynllunio ac adolygu cymorth o'r fath.

Mae nifer o ddeddfwrfeydd wedi'u hadolygu ar gyfer y papur hwn, gan gynnwys pedair deddfwrfa'r DU, Seland Newydd, Victoria (Awstralia), Iwerddon, Canada, Norwy, Denmarc a Sweden. Yn seiliedig ar y wybodaeth sydd ar gael ar-lein, mae'n amlwg bod systemau ar gyfer ad-dalu costau teithio a llety y mae seneddwyr yn mynd iddynt yn gymhleth.

O'r enghreifftiau a adolygwyd ar gyfer y papur hwn, darperir ar gyfer lwfansau llety a theithio yn aml mewn deddfwriaeth, gyda chyrff taliadau perthnasol yn gwneud penderfyniadau ynghylch y lefelau y gosodir lwfansau o'r fath arnynt, unrhyw feini prawf ar gyfer hawlio ad-daliad a sut y bydd y system yn gweithredu.

Nid yw'n ymddangos bod unrhyw wahaniaethau arwyddocaol rhwng systemau etholiadol etholaethau un aelod ac aml-aelod. Mae gan bob senedd a adolygwyd system ar waith gyda'i helfennau unigryw ei hun, sy'n canolbwyntio ar gonsensws cyffredinol y dylai'r Aelodau gael ad-daliad am gostau llety a chostau teithio rhesymol yr eir iddynt o

ganlyniad i gyflawni eu dyletswyddau seneddol, gan gynnwys gallu aros dros nos yn agos at y senedd os maent fel arfer yn byw y tu hwnt i bellter cymudo.

Mae rhai seneddau yn cyfuno gwahanol elfennau o deithio a llety yn un lwfans, tra bod gan eraill lu o lwfansau ar gyfer llety tra'n mynychu'r senedd, llety mewn etholaethau neu leoliadau domestig eraill, teithio domestig a theithio a llety rhyngwladol.

Mae rhai nodweddion cyffredin ar draws y seneddau enghreifftiol a gwmpesir yn y papur hwn:

Darpariaethau ar gyfer llety wrth fynychu senedd, naill ai drwy lwfansau neu adeiladau sy'n eiddo i'r senedd. Yn aml mae opsiynau i'r Aelodau naill ai brydlesu eiddo (llety parhaus) neu aros mewn gwestai (llety masnachol).

Mae cymhwysedd ar gyfer cymorth ar gyfer llety wrth fynychu senedd yn gysylltiedig â phellter prif breswylfa neu etholaeth Aelod o senedd.

Ad-dalu rhai costau cysylltiedig i'r Aelodau sy'n rhentu eiddo i fynychu senedd; er bod yr hyn a gaiff ei gynnwys yn dra gwahanol. Mae'r rhan fwyaf o seneddau yn ad-dalu costau cyfleustodau, ffôn a band eang.

Peth darpariaeth i briod/partner a dibynyddion deithio i ymweld â'r Aelodau yn eu preswylfa eilaidd.

Cyfradd unrhyw lwfans llety sy'n cael ei fynegeoio gan ddefnyddio'r farchnad rhentu mewn ardal ganolog i senedd.

Gofyniad bod yn rhaid i unrhyw gostau teithio ac aros dros nos a gaiff eu hawlio fod mewn perthynas â'r Aelodau yn cyflawni eu swyddogaethau seneddol.

Darpariaethau teithio a llety ychwanegol i ddeiliaid swyddi, gan gynnwys gweinidogion, llefarwyr ac arweinwyr y gwrthbleidiau.

Mae angen cymeradwyaeth ymlaen llaw ar gyfer unrhyw deithio rhyngwladol, ond nid bob amser gan wasanaethau seneddol. Yn Seland Newydd, mae angen cymeradwyaeth gan ddeiliad swydd perthnasol o fewn plaid yr Aelod.

Darparu tocyn trê am ddim i'r Aelodau.

Mae hefyd nifer o nodweddion llai cyffredin sy'n nodedig:

Mae cenhedloedd Nordig yn ymddangos yn unigryw yn yr ystyr eu bod yn darparu fflatiau sy'n eiddo i'r senedd i Aelodau cymwys drwy gydol eu cyfnod yn y swydd.

Mae nifer fach o seneddau a adolygwyd yn rhoi'r dewis i'r Aelodau ddynodi cartref yn eu hetholaeth yn ail gartref yn lle cartref yn agos at y senedd, a gellir ad-dalu'r costau hyn.

Mae system Denmarc yn canolbwyntio'n benodol ar ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus. Mae ystyried trafndiaeth gyhoeddus yn llywio dyraniad tai sy'n eiddo i'r senedd a pha gostau teithio y gellir eu had-dalu.

Mae rhai o'r systemau a adolygwyd yn cymryd maint daearyddol etholaethau i ystyriaeth wrth bennu lefelau lwfans ar gyfer costau teithio. Mae gan yr Aelodau sydd ag etholaethau mwy o faint yr hawl i lwfans mwy yn yr achosion hyn, i'w galluogi i deithio o amgylch eu hetholaeth. Mae'r systemau hyn hefyd yn caniatáu i'r Aelodau hawlio costau am lety dros nos yn eu hetholaeth os bernir ei fod yn rhesymol, sy'n aml yn gysylltiedig â bod dros bellter penodol o'u cartref.

Mae dulliau gwahanol iawn o roi cymorth i'r rhai sydd â chyfrifoldebau gofalu neu sy'n anabl. O'r wybodaeth sydd ar gael, nid yw bob amser yn glir pa gymorth ychwanegol o'r fath a ddarperir, y tu hwnt i ddarpariaethau i briod/partner hawlio rhai costau cyfyngedig o ran teithio a llety. Mae rhai systemau yn nodi y gall unrhyw un sydd ag anghenion ychwanegol drafod hyn ar sail un-i-un. Mae rhai o'r enghreifftiau Nordig yn ystyried cyfrifoldebau gofalu a materion iechyd wrth benderfynu ar ddyraniad adeilad sy'n eiddo i senedd.

Mae nifer fach o'r enghreifftiau a gynhwyswyd yn cymryd presenoldeb yn y senedd i ystyriaeth, gyda chosb i'r rhai nad ydynt yn mynychu am nifer diffiniedig o ddiwrnodau'r flwyddyn.

Mae Seland Newydd yn gwneud darpariaeth benodol ar gyfer lwfansau wedi'u huwchraddio o dan rai amgylchiadau, gan gynnwys digwyddiadau mawr ac archebion hwyr na ellir eu hosgoi, a all effeithio ar gyfraddau gwestai.